

Notitie

Onderwerp: Terugstroombeveiligingen en gevaarlijke toestellen

Van: Werkgroep beveiliging toestellen (WBT)

Datum: April 2023

Versiebeheer: Actualisering van document 'Controle op juiste beveiliging gevaarlijke toestellen'
Augustus 2016

Inleiding

Deze notitie beschrijft hoe in Nederland wordt omgegaan met de beoordeling van terugstroombeveiligingen en van gevaarlijke toestellen, aangesloten op drink- en warm tapwaterinstallaties.

Zowel voor terugstroombeveiligingen als voor gevaarlijke toestellen gelden specifieke eisen voor Nederland. Drink- en warm tapwaterinstallaties moeten voldoen aan de NEN 1006. Certificatie, anders dan op basis van BRL-K14011: "Waterleidingtechnische veiligheidsaspecten" van Kiwa, leidt niet per definitie tot voldoen aan toepassingsvoorwaarden voor drink- en warm tapwaterinstallaties in Nederland.

De drink- en warm tap waterinstallatie moet beveiligd zijn tegen het kwaliteitsverlies van drinkwater dat veroorzaakt wordt door stoffen die mogelijk kunnen terugstromen vanuit gevaarlijke toestellen. Hiervoor zijn terugstroombeveiligingen nodig.

De voor de terugstroombeveiligingen gebruikte materialen moeten voor zover ze in contact komen met drink- en warm tapwater geschikt bevonden zijn. Materialen die niet geschikt bevonden zijn, kunnen namelijk op zichzelf aanleiding geven tot kwaliteitsverlies en daarmee rechtstreeks van invloed zijn op de menselijke gezondheid.

1. Wettelijk kader

1.1 Bouwbesluit 2012 en Besluit Bouwwerken Leefomgeving

De NEN 1006 is aangewezen in het Bouwbesluit 2012, via de volgende artikelen: Afdeling 6, artikel 6.12, lid 1, en artikel 6.13, lid 1: 'Een voorziening voor drinkwater voldoet aan NEN 1006', respectievelijk 'Een voorziening voor warmtapwater voldoet aan NEN 1006'.

De NEN 1006 wordt ook door het toekomstige Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl) aangewezen, via de volgende artikelen: Artikel 4.202 (drinkwatervoorziening): 'Een voorziening voor drinkwater voldoet aan NEN 1006' en Artikel 4.203 (warmwatervoorziening): 'Een voorziening voor warmwater voldoet aan NEN 1006.'

1.2 Drinkwaterbesluit

De NEN 1006 is aangewezen in het Drinkwaterbesluit, via artikel 34: 'De eigenaar van een collectief leidingnet draagt zorg, op de wijze en in de mate, welke redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, dat het leidingnet, voor zover dat geen deel uitmaakt van een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Woningwet, voldoet aan NEN 1006.'

1.3 Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening

Gebruikte materialen en chemicaliën in een drink- en of warm tapwatervoorziening moeten voldoen aan deze regeling. Of materialen voldoen aan deze regeling, is ter beoordeling aan een daartoe erkende certificeringsinstantie. De certificeringsinstantie is een door de Raad voor Accreditatie erkende instantie die bevoegd is tot afgifte van een kwaliteitsverklaring. De Minister kan een door een erkende certificeringsinstantie af te geven kwaliteitsverklaring op verzoek van die instantie erkennen. Dat is geregeld via de artikelen 1, 12, 13, 15 en 19.

1.4 NEN 1006

De NEN 1006 geeft de eisen met bijbehorende bepalingmethoden en voorwaarden voor het ontwerp, de aanleg en het beheer waaraan een leidingwaterinstallatie moet voldoen vanuit het oogpunt van volksgezondheid, veiligheid en doelmatigheid.

De eisen zijn gebaseerd op de Bouwwetgeving, de Drinkwaterwetgeving en op relevante eisen uit de Europese norm NEN-EN 806.

1.5 NEN-EN 1717 Bescherming tegen verontreiniging van drinkwater in waterinstallaties en algemene eisen voor inrichtingen ter voorkoming van verontreiniging door terugstroming

Deze norm specificeert de minimumeisen voor productnormen van terugstroombeveiligingstoestellen. De norm NEN-EN 1717 is voor Nederlands gebruik, binnen de kaders van NEN1006, verwerkt in Waterwerkblad WB 3.8.

1.6 Waterwerkbladen (WB)

De Waterwerkbladen vormen een praktische uitwerking van NEN 1006 en geven aan hoe kan worden voldaan aan de Bouwwetgeving, de Drinkwaterwetgeving en de NEN 1006 en installaties hygiënisch, functioneel en duurzaam zijn. De Waterwerkbladen worden in overleg met belanghebbende partijen opgesteld.

1.7 Waterwerkblad 3.8 Aansluiting en beveiliging gevaarlijke toestellen en handelingsperspectief

Waterwerkblad 3.8 behandelt de aansluiting op de drink- en warm tapwaterinstallatie, de inbouw van terugstroombeveiligingen, de aansluiting op de gebouwriolering en mogelijke contactsituaties.

Voor drink- en warm tapwaterinstallaties zijn vanuit de Bouwwetgeving de eisen van toepassing die golden bij het jaar van aanleg, met een minimum van 1981.

Waterwerkblad 3.8 is, zoals aangegeven, de voor Nederlands gebruik verwerkte NEN-EN 1717 en neemt daarmee een aparte positie in, ook qua handhaving op naleving. Daarom wordt de volgende gedragsregel gehanteerd bij de controles:

- Hanteer de regelgeving ten tijde van de aanleg van de installatie, maar hanteer voor relevante volksgezondheidsaspecten altijd de nieuwste inzichten voor alle installaties;
- Bij wijziging van de installatie geldt voor het gewijzigde deel de regelgeving die van toepassing was ten tijde van de wijziging;
- Bij uitbreiding van de installatie geldt voor het nieuwe deel de regelgeving die van toepassing was ten tijde van de uitbreiding.

1.8 Aansluitvoorwaarden

De 10 drinkwaterbedrijven in Nederland hanteren ieder hun eigen aansluitvoorwaarden, te vinden op de [websites](#). De aansluitvoorwaarden zijn een afgeleide van de [Model Aansluitvoorwaarden Drinkwater 2011](#), in Vewin-verband opgesteld door de drinkwaterbedrijven.

Hoofdstuk 5 van de Model Aansluitvoorwaarden Drinkwater 2011 betreft de uitvoering en het beheer van drinkwaterinstallaties. Hierin wordt gesteld dat drinkwaterinstallaties moeten voldoen aan NEN 1006 en de bijbehorende Waterwerkbladen, met inbegrip van daarin aangebrachte of nog aan te brengen wijzigingen, of aan de daarvoor in de plaats tredende bepalingen, als en voor zover deze bepalingen of wijzigingen door Vewin zijn aangewezen.

Toestellen en materialen mogen slechts dan in een drinkwaterinstallatie aanwezig zijn, als zij niet in strijd zijn met de grondslagen van NEN 1006 en de Regeling Materialen en Chemicaliën drink- en warmtapwatervoorziening en voldoen aan de voorschriften die het bedrijf stelt.

2. Terugstroombeveiligingen

2.1 Functie terugstroombeveiliging

Het afdekken van het risico van verontreiniging door terugstroming bij aansluiting van een gevaarlijk toestel op een drink- en warm tapwaterinstallatie. Voor beoordeling, zie WB 3.8 Beveiliging gevaarlijke toestellen.

2.2 Terugstroombeveiligingen in Nederland

Terugstroombeveiligingen moeten voor wat betreft de materialen die in contact met drinkwater en of warmtapwater komen, aantoonbaar voldoen aan de Regeling materialen en chemicaliën drink- en warmtapwatervoorziening. Dit betekent dat terugstroombeveiligingen in Nederland een certificaat moeten hebben dat de kwaliteit voldoende borgt. Op dit moment is Kiwa de enige door de Minister erkende certificeringsinstantie.

2.3 Buitenlandse beveiligingstoestellen

Buiten Nederland gelden andere normen. Dit betekent dat een buitenlands keurmerk niet per definitie geldig is voor Nederland. Zie artikel 2.2

3. Gevaarlijke toestellen

3.1 Bepalen verontreinigingsrisico

Per gevaarlijk toestel moet vastgesteld worden welke terugstroombeveiliging vereist is voor het afdekken van het risico van verontreiniging door terugstroming en/of terugheveling vanuit het gevaarlijk toestel. Beoordeling vindt plaats volgens de in Waterwerkblad (WB) 3.8 aangegeven risicoanalysemethode: Methode Montout.

Vervolgens moet getoetst worden of deze terugstroombeveiliging in of bij het gevaarlijk toestel aanwezig is en of deze op de juiste wijze is geïnstalleerd en aangesloten. Daarbij wordt gekeken naar de drinkwatertoevoer en de eventueel aanwezige afvoer(en).

Zie bijlage voor het flowschema beoordeling gevaarlijk toestel op locatie

3.2 Toetsing ter plaatse mogelijk

Om te beoordelen of het verontreinigingsrisico van het gevaarlijk toestel voldoende is afgedekt, wordt de volgende werkwijze gevolgd:

- De controleur van het drinkwaterbedrijf kan het zichtbare waterleidingtechnisch deel van het direct aangesloten gevaarlijk toestel beoordelen op basis van WB 3.8 en of de [Beoordelingsrapporten gevaarlijke toestellen](#). Het toestel moet -in het toestel of in de aansluiting van het toestel- van de vereiste terugstroombeveiliging voorzien zijn.
- Gevaarlijke toestellen gecertificeerd op basis van BRL-K14011 kunnen direct op de drink- en warmtapwaterinstallatie worden aangesloten. Zie Certificaten. Het drinkwaterbedrijf kan, wanneer op locatie sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, aanvullende eisen stellen met betrekking tot de toe te passen terugstroombeveiliging.

3.3 Toetsing ter plaatse niet mogelijk

Is niet ter plaatse vast te stellen of een 'gevaarlijk toestel' is voorzien van de vereiste terugstroombeveiliging, dan wordt gehandeld als bij een ontbrekende vereiste terugstroombeveiliging. De vereiste terugstroombeveiligingseenheid moet dan in de drinkwateraansluiting(leiding) van het gevaarlijk toestel aangebracht worden.

4. Beoordelingsrichtlijnen en certificaten

Een certificaat is een schriftelijke verklaring. In dit document staat dat een product, proces, persoon, managementsysteem of dienst aan bepaalde eisen voldoet.

Een beoordelingsrichtlijn (BRL) is een document dat informatie bevat voor de beoordeling van een bepaald product, bouwproces, of dienst. De opgenomen eisen kunnen betrekking hebben op publiekrecht (eisen overheid) en of privaatrecht (kwaliteitseisen markt). Een BRL is dan de basis voor de afgifte en het behoud van een certificaat.

Kiwa is een door de Raad van Accreditatie erkende certificatie instelling voor systemen , producten, processen en testen. Zie [Certificaten, normen en meetinstrumenten](#).

4.1 Beoordelingsrichtlijnen beveiligingstoestellen

Beveiligingstoestellen van de familie B, C, D en E moeten voor toepassing in drink- en warm tapwaterinstallaties door een daartoe erkende certificeringsinstantie gecertificeerd zijn op de betreffende beoordelingsrichtlijn, te vinden in hoofdstuk 1 van [Waterwerkblad 3.8](#). Beveiligingstoestellen van de familie A moeten voldoen aan WB 3.8.

4.2 Beoordelingsrichtlijn BRL-K14011 Waterleidingtechnische Veiligheidsaspecten gevaarlijke toestellen

‘Gevaarlijke toestellen’, door Kiwa gecertificeerd op basis van BRL-K14011 en conform toegepast, worden geacht aan de eisen (zie Beveiliging gevaarlijke toestellen) te voldoen. Deze toestellen kunnen zonder aanvullende terugstroombeveiliging overeenkomstig de bijbehorende installatievoorschriften op de drink- en warmtapwaterinstallatie worden aangesloten, mits de aansluiting is vervaardigd uit voor het contact met drinkwater toegelaten materialen en mits voorzien van het Kiwa Waterleidingtechnische Veiligheidsmerk.

Op het veiligheidscertificaat staat, per product, aangegeven welke terugstroombeveiliging is toegepast en waar het veiligheidsmerk is aangebracht. Voor gecertificeerde producten, zie het [Overzicht-Watertechnische-Veiligheidscertificaten-BRL-K14011](#).

4.3 Ander certificaat

Voor gevaarlijke toestellen met een ander certificaat dan het Kiwa veiligheidscertificaat geldt dat de toetsing op de beveiliging tegen verontreiniging door terugstroming nog moet plaatsvinden. Dit om vast te stellen dat aan de Nederlandse eisen wordt voldaan. De toetsing op het gebied van materialen in contact met drinkwater mag alleen plaatsvinden door een door de Minister erkende certificeringsinstantie. Deze instantie kan, bij voldoende resultaat, daarover een kwaliteitsverklaring afgeven.

Bijlage: Flowschema beoordeling gevaarlijk toestel op locatie

